

PODSUMOWANIE
zawierające również uzasadnienie
strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
Strategii Rozwoju Wielkich Jezior Mazurskich 2020.

Na podstawie art. 55 ust. 3 i art. 42 ust.2, ustawy z dnia 03 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 ze zm.), oraz Dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko składa się podsumowanie z uzasadnieniem, które obejmuje informacje wynikające z przywołanych na wstępie przepisach:

1. Ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko:

Punktem wyjścia do powstania dokumentu jest wymóg opracowania Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, wynikający z ministerialnych Zasad Realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce. Przy pomocy instrumentu ZIT partnerstwa samorządów miast i powiązanych z nimi funkcjonalnie gmin mogą realizować przedsięwzięcia zintegrowane. Wymogiem jest spełnienie dwóch warunków: (1) zawiązanie zinstytucjonalizowanej formy partnerstwa tj. Związku ZIT oraz (2) przygotowanie wspólnej Strategii. Związek ZIT dla Porozumienia KWJM utworzono poprzez podpisanie Umowy Partnerstwa w 2013 r. oraz utworzenie Stowarzyszenia Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 w 2014 r. Strategię ZIT (w rozszerzonej formie) stanowi właśnie projektowana Strategia Wielkie Jeziora Mazurskie 2020. Strategia WJM jest dokumentem planistycznym zawierającym wykaz określonych zadań kluczowych z punktu widzenia interesów lokalnej społeczności i władz samorządowych wchodzących w skład Porozumienia WJM:

- Gmina Giżycko
- Miasto Giżycko
- Gmina Mikołajki
- Gmina Miłki
- Miasto Mrągowo
- Gmina Mrągowo
- Gmina Ruciane Nida
- Gmina Orzysz
- Gmina Pisz

- Gmina Pozezdrze
- Gmina Ryn
- Gmina Węgorzewo
- Powiat Giżycki
- Powiat Piski

Strategia WJM ma na celu wspieranie działań samorządów lokalnych skupionych wokół idei rozwoju i promocji Krainy Wielkich Jezior Mazurskich w rozwiązywaniu ponadlokalnych problemów oraz budowaniu potencjału społeczno-gospodarczego, czego efektem ma być osiągnięcie celu głównego, tzn. Wzrostu konkurencyjności obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie atrakcyjności turystycznej, warunków dla prowadzenia biznesu oraz wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i warunków życia. Cel główny będzie realizowany za pomocą celów strategicznych i przypisanych im działań. Projekt Strategii WJM obejmuje zagadnienia ogólne, jak wizja obszaru funkcjonalnego WJM, diagnoza potencjału społecznego, przyrodniczego i gospodarczego oraz analiza SWOT, na podstawie których sformułowano cztery cele strategiczne:

1. Wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej
2. Konkurencyjna gospodarka
3. Spójność komunikacyjna wewnętrzna i zewnętrzna
4. Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze

Dla każdego celu strategicznego wskazano priorytety i kierunki działań (tabela 1). Zbudowane w ten sposób ramy Strategii WJM odniesiono do ustaleń instrumentu dedykowanego wdrożeniu środków z Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury 2014-2020 o nazwie Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT).

Tabela 1: Projekty proponowane w Projekcie Strategii w ramach wyznaczonych kierunków działań

Kierunki działań	Propozycje projektów
1.1. Nowoczesna edukacja - konkurencyjny rozwój	<p>Mazurskie Centra Ekologii:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Powstanie 2 placówek (Łuknajno, Giżycko) popularyzujących naukę, prowadzących działania z zakresu ekoedukacji oraz realizujących działania badawcze wspierające regionalne specjalizacje. 2. Realizacja wspólnych projektów badawczych związanych ze zrównoważonym gospodarowaniem wodami oraz rolnictwem w obszarach chronionych w kontekście gospodarczym i rozwoju inteligentnych specjalizacji – ekonomii wody oraz żywności wysokiej jakości.

Kierunki działań	Propozycje projektów
	<p>3. Realizacja programów edukacyjnych i ekspozycji z zakresu ekologii.</p> <p>4. Powstanie atrakcji turystycznych umożliwiających połączenie nauki z aktywnym poznawaniem walorów mazurskiej przyrody.</p> <p>Cyfrowe Mazury:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Cyfryzacja i stworzenie elektronicznego obiegu dokumentów w 11 samorządach gminnych i powiatowych obszaru WJM. 2. Cyfryzacja 44 placówek oświatowych obszaru WJM. 3. Uruchomienie 31 publicznych miejsc bezpłatnego dostępu do Internetu. <p>Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z terenów słabiej rozwiniętych gospodarczo oraz podniesienie jakości usług edukacyjnych:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Objęcie działaniami uczniów 46 szkół podstawowych obszaru oraz 28 gimnazjów WJM. 2. Przygotowanie i wdrożenie wieloletnich programów pracy z uczniem słabym. 3. Wsparcie edukacji i rozwoju uczniów zdolnych, ukierunkowanie ich zainteresowań. 4. Przeprowadzenie corocznych cykli pozalekcyjnej nauki języka obcego oraz informatyki. 5. Przygotowanie i wdrożenie programów rozwijających zainteresowania oraz predyspozycje zawodowe uczniów poprzez udział w różnych formach aktywności pozaszkolnej (obozy edukacyjne, sportowe, wycieczki, funkcjonowanie centrum planowania kariery, miasteczko ruchu drogowego). <p>Mazurska szkoła pod żaglami:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie i wdrożenie kompleksowego programu edukacji żeglarskiej dla obszaru WJM w oparciu o ośrodki w Piszcu, Mikołajkach, Giżycku, Węgorzewie i Mrągowie. 2. Realizacja wieloletniego programu szkoleniowego obejmującego około 320 osób rocznie, w tym ok. 150 osób odbywających kurs/szkolenie pozwalające zdobyć kwalifikacje zawodowe odpowiadające inteligentnej specjalizacji regionu – ekonomia wody.

Kierunki działań	Propozycje projektów
	<ol style="list-style-type: none"> 3. Upowszechnianie żeglarstwa wśród dzieci i młodzieży obszaru obejmujące około 150 osób. 4. Rozwój Centrum Sportów Wodnych Osób Niepełnosprawnych. <p>Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Giżycku:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Utworzenie ośrodka socjoterapii 2. Objęcie stacjonarną opieką socjoterapeutyczną dzieci i młodzież z obszaru WJM 3. Zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze środowisk wykluczonych oraz wzrost ich konkurencyjności na rynku pracy. <p>System szkoleń dla przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz pracowników Informacji Turystycznych w zakresie nowych form promocji gospodarczej obszaru WJM:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Stworzenie nowoczesnej platformy e-learningowej umożliwiającej zdobywanie umiejętności z zakresu obsługi ruchu turystycznego, marketingu, znajomości języków obcych. 2. Przeprowadzenie szeregu cykli szkoleniowych skierowanych do szeroko rozumianej branży turystycznej rozwijających ich kompetencje.
<p>1.2. Integracja społeczna i budowa zaufania</p>	<p>Rozszerzenie działalności oraz podniesienie standardu i dostępności usług publicznych zapewniających opiekę, rehabilitację i aktywizację społeczno-zawodową osób niepełnosprawnych na obszarze WJM oraz aktywizację społeczną i zawodową nieaktywnych członków ich rodzin-opiekunów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Działania profilaktyczne, informacyjno-szkoleniowe, aktywizacja społeczno-zawodowa nieaktywnych członków rodzin – opiekunów osób niepełnosprawnych, aktywizacja społeczno-zawodowa osób niepełnosprawnych. 2. Rozbudowa budynku PSOUU Koło w Giżycku przy ul. Dąbrowskiego 15. 3. Przebudowa i adaptacja istniejącego budynku mieszkalnego w Węgorzewie przy ul. Łuczańskiej 10 na kompleks mieszkań chronionych dla osób niepełnosprawnych. 4. Stworzenie mieszkań chronionych (wspomaganych) przez PSOUU Koło w Giżycku na terenie miasta Giżycka. 5. Budowa obiektu służącego zorganizowaniu różnych form mieszkalnictwa

Kierunki działań	Propozycje projektów
	<p>dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, wraz z utworzeniem Zakładu Aktywności Zawodowej przez PSOUU Koło w Mikołajkach.</p> <p>Poprawa dostępu do infrastruktury opiekuńczej, leczniczej i rehabilitacyjnej dla osób starszych na obszarze WJM:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Utworzenie 4 nowoczesnych ośrodków dla osób starszych (utworzenie zakładu opiekuńczo-leczniczego w Giżycku, kompleksu opiekuńczo-rehabilitacyjnego dla seniorów w Pisz, ośrodka usług senioralnych w Mrągowie oraz Domu Opieki w Parafii H. Koźmińskiego). 2. Poprawa warunków życia osób starszych i dostępu do usług publicznych niezbędnych do godnego życia. 3. Tworzenie wizerunku Mazury przyjazne seniorom. <p>Mazury społecznie aktywne – stworzenie sieci ośrodków wspierających aktywność mieszkańców:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zmodernizowanie, doposażenie i poprawa standardu ośrodków/instytucji zajmujących się aktywizacją społeczną mieszkańców w obszarze WJM (Giżycko, Mrągowo, Pisz, Mikołajki, Miłki, gm. wiejska Giżycko). 2. Przygotowanie i wdrożenie różnorodnych programów aktywizacji dzieci i młodzieży oraz osób starszych. 3. Rozszerzenie kompetencji i stworzenie forum współpracy kadr prowadzących ośrodki w obszarze WJM.
<p>2.1. Przedsiębiorczość i zatrudnienie</p>	<p>Podniesienie poziomu bezpieczeństwa osób zagrożonych chorobami zakaźnymi na obszarze WJM oraz podniesienie standardów leczenia chorób zakaźnych:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wykonanie szczepień ochronnych pracowników sektora leśnictwa i turystyki i wszystkich chętnych osób z grup zagrożonych. 2. Przeprowadzenie szerokiej akcji informacyjnej w celu uświadomienia społeczeństwa naszego województwa o zagrożeniach płynących z faktu występowania chorób zakaźnych. 3. Przeszkolenie kadry medycznej, przeprowadzone badania profilaktycznych i działań informacyjnych. 4. Możliwość leczenia większej ilości pacjentów w wyższym standardzie jakości usługi medycznej. 5. Modernizacja oddziałów zakaźnych w szpitalu powiatowym w Giżycku i

Kierunki działań	Propozycje projektów
	<p>Piszu, przystosowujących do izolacji chorych na choroby o najwyższym stopniu zaraźliwości. Utworzenie izolatek umożliwiających izolację powietrzno-pyłową. Utworzenie łóżek intensywnej opieki medycznej. Mazurskie Perły (omówiony niżej).</p>
<p>2.2. Regionalny produkt turystyczny WJM</p>	<p>Rowerowa Pętla Mazurska:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przebieg szlaku głównego oparty został o oś Szlaku WJM. Całość RPM liczyć będzie ok. 300 km i przebiegać przez: Węgorzewo – Ogonki – Pozezdrze - Pierkunowo – Giżycko – Wilkasy – Kanał Kula – Rydzewo – Cierzpięty – Okartowo – Karwik – Pisz – Wiartel – Krzyże – Ruciane Nida – Iznota – Mikołajki – Stare Sady – Jora Wielka – Notyst – Ryn/Pętla Mrągowska: Jora Wielka – Użranki – Kosewo – Mrągowo – Młynowo – Ryn - Sterławki Małe – Doba – Radziejewo – Przystań/Mamerki – Węgorzewo. Ponadto zakłada się, że wokół głównych miejscowości szlaku zostaną oznakowane wspomniane wcześniej lokalne trasy rowerowe, których długość wyniesie łącznie ok. 500 km. <p>Budowa i przebudowa infrastruktury związanej z rozwojem funkcji gospodarczych na szlakach wodnych WJM:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Odbudowa zabezpieczeń brzegowych kanałów żeglownych w systemie Wielkich Jezior Mazurskich 2. Remont i modernizacja śluzy Guzianka I oraz budowa śluzy Guzianka II 3. Poprawa drożności szlaku wodnego poprzez przebudowę i modernizację mostów na Jez. Mikołajskim i rzece Krutyń. 4. Zagospodarowanie szlaku wodnego rzeki Pisy. 5. Remont i modernizacja nabrzeży służących obsłudze ruchu żeglugowego w tym: Jez. Mikołajskiego, Jez. Niegocin, Jez. Ryńskiego (Ryńskie Centrum Żeglarstwa II). 6. Budowa i modernizacja plaż i terenów rekreacyjnych położonych nad brzegami jezior i rzek wraz z wyposażeniem ich w niezbędną infrastrukturę sanitarną oraz wzmocnieniem i ochroną erozyjną nabrzeży jezior: Roś, Wiartel, Tałty, Ryńskie, Jagodne, Niegocin, Pozezdrze, Dargin, Dejguny, Głębokie, Czos, Juno. 7. Program budowy ekologicznych mini przystani żeglarskich na terenie istniejących leśnych bindug i biwakowisk.

Kierunki działań	Propozycje projektów
	<p>8. „Przysposobienie retencyjne zlewni rzeki Dajny”. Uregulowanie stosunków wodnych jest warunkiem realizacji przedsięwzięć mających na celu aktywizację gospodarczą szlaku i jego zagospodarowanie turystyczne.</p> <p>9. Budowa i przystosowanie nadbrzeżnych promenad do obsługi ruchu turystycznego (pieszego, rowerowego) wraz z niezbędną infrastrukturą ochrony środowiska (jeziora: Nidzkie, Guzianka, Niegocin, Czos).</p> <p>10. Program ożywienia gospodarczego i rewitalizacji nabrzeży w tym: zagospodarowanie gospodarczo-turystyczne terenów nad Jez. Niegocin poprzez utworzenie terenów rekreacyjnych, amfiteatru i przebudowy Bazy Sportów Wodnych; zagospodarowanie turystyczne rzeki Orzyszy od jeziora Orzysz do granicy miasta poprzez przebudowę nabrzeża rzeki Orzyszy; Ryńskie Centrum Żeglarstwa – Etap III. Budowa amfiteatru żeglarskiego nad Jeziorem Ryńskim; budowa ekomariny w miejscowości Rydzewo; zagospodarowanie turystyczne szlaku rzeki Dajny (miejsca rekreacji i wypoczynku , pomosty, slipy, rynny do wodowania kajaków).</p> <p>Mazury – nie tylko cud natury. Program rozwoju gospodarczego obszaru w oparciu o stworzenie oferty 10 parków tematycznych:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Piska ścieżka edukacyjna - odrestaurowanie fortyfikacji. 2. Wojnowo - wioska tematyczna wyznania prawosławnego i starowierców. 3. Park historyczny w powiązaniu z Zespołem Pałacowo-Parkowym w Sztynorcie. 4. Rozbudowa parku tematycznego „Miasteczko westernowe MRONGOVILLE - III etap realizacji inwestycji. 5. Jednostka karna – reaktywacja w Orzyszu (survival). 6. Mazurski Park Zimowy w Spytkowie - całoroczna, wielofunkcyjna infrastruktura sportowo-rekreacyjna. 7. Średniowieczna wioska krzyżacka w Rynie nad jeziorem Ołów. Budowa konstrukcji wioski średniowiecznej, wiat, miejsc do pojedynków pieszych i konnych, kładki. 8. Park wypoczynku i rekreacji w Rynie nad Jez. Ołów. Modernizacja części istniejącego obiektu pod kątem rekreacji, wypoczynku, rozrywki kulturalnej. 9. Piska kotwica Północnego Szlaku Rybackiego + „EKOBAZA” w Orzyszu -

Kierunki działań	Propozycje projektów
	<p>zrealizowana zostanie część wystawienniczo-edukacyjna (przyrodniczo-historyczna) w obiekcie Centrum Aktywizacji i Współpracy w Orzyszu oraz urządzony plenerowy park rybacki.</p> <p>10. Ogrody zdrowia ogrody hortiterapii. Budowanie produktu i marki turystycznej w oparciu o dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze regionu.</p> <p>Mazurskie Perły – mazurskie miasta funkcjonalne, tworzące warunki do rozwoju aktywności gospodarczej, przyjazne mieszkańcom i turystom, spowite mazurskim klimatem:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mrągowo - festiwalowe miasto (przebudowa amfiteatru miejskiego) 2. Mrągowo - rewitalizacja przestrzeni publicznych, w tym przywrócenie funkcji rekreacyjno-terapeutycznym parkom i przestrzeniom zielonym miasta. 3. Budowa regionalnego obiektu widowiskowo-kinowego w Giżycku wraz z zagospodarowaniem terenu. 4. Przebudowa i adaptacja zabytkowego magazynu uzbrojenia, znajdującego na terenie powojkowym na Centrum Aktywności Lokalnej i Wolontariatu. 5. Rewitalizacja centrum Rucianego-Nidy w ciągu ul. Dworcowej. 6. Rewitalizacja starego dworca kolejowego w Węgorzewie. Remont budynku dworca w celu nadania nowej funkcji – muzealnej. 7. Rewitalizacja centrum administracyjno-gospodarczego Miłek. Odnowa obiektów użyteczności publicznej, terenów zieleni, parku, parkingów, poprawę wizerunku i atrakcyjności terenów wokół kościoła z XIV w. 8. Przebudowa targowiska miejskiego w Mikołajkach – stworzenie nowego wizerunku oraz połączenie funkcjonalne z częścią restauracyjną i rekreacyjno-wypoczynkową miasteczka. 9. Przebudowa targowiska miejskiego w Mrągowie - nadanie obiektowi stylu wpisującego się w klimat mazurskiego przedwojennego kurortu. 10. Mazurskie Centrum Sztuki i Pracy Twórczej w Mrągowie. Przebudowa i adaptacja zabytkowych nieruchomości na centrum sztuki, promocji dziedzictwa kulturowego i terapii twórczej. 11. Rewitalizacja zabytkowego ogrodu byłej Jednostki Wojskowej, w celu zachowania estetyki i poprawy funkcjonalności obszaru objętego

Kierunki działań	Propozycje projektów
	<p>rewitalizacją.</p> <p>12. Odtworzenie zabytkowego charakteru śródmieścia Mrągowa poprzez przywrócenie dawnego wyglądu ulic Kościelnej, Mickiewicza, Ratuszowej, Żeromskiego, Kościuszki Mały Rynek, Kajki, pl. Kajki, budowę parkingów, skweru miejskiego.</p> <p>Restauracja i rewaloryzacja twierdz, fortyfikacji i historycznych zespołów militarnych Warmii, Mazur i Powiśla – zachować i udostępnić świadectwo historii:</p> <p>Renowacja twierdzy Boyen w Giżycku poprzez budowę, przebudowę i remont obiektów okołobiznesowych:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hotel 4 gwiazdkowy w „Koszarowcu nr 2”, 2. Hotel 3 gwiazdkowy w „Spichlerzach”, 3. Hostel w „Koszarowcu nr 1”. 4. Budowa obiektów okołobiznesowych rekreacyjnych, gastronomicznych - narożniki na donżonie, arsenał, sala i budynek ćwiczeń, warsztat artyleryjski, wieżyczki obserwacyjne i schrony pogotowia (donżon), zespół piekarni. <p>Budowa i przebudowa infrastruktury związanej z rozwojem funkcji gospodarczych na szlakach wodnych Wielkich Jezior Mazurskich:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa i przystosowanie nadbrzeżnych promenad do obsługi ruchu turystycznego (pieszego, rowerowego) wraz z niezbędną infrastrukturą ochrony środowiska (jeziora: Nidzkie, Guzianka, Niegocin, Czos). 2. Program ożywienia gospodarczego i rewitalizacji nabrzeży w tym: zagospodarowanie gospodarczo-turystyczne terenów nad Jez. Niegocin poprzez utworzenie terenów rekreacyjnych, amfiteatru i przebudowy Bazy Sportów Wodnych, zagospodarowanie turystyczne rzeki Orzyszy od jeziora Orzysz do granicy miasta poprzez przebudowę nabrzeża rzeki Orzyszy (budowę ciągów spacerowych, stworzenie miejsc rekreacji i odpoczynku, parkingów, małej infrastruktury rekreacyjnej i kultury, pomostów i slipów). 3. Budowa Ryńskiego Centrum Żeglarstwa. Etap III - Budowa amfiteatru żeglarskiego nad Jeziorem Ryńskim. 4. Budowa ekomariny w Rydzewie.

Kierunki działań	Propozycje projektów
	<p>5. Zagospodarowanie turystyczne szlaku rzeki Dajny - utworzenie miejsc rekreacji i wypoczynku , pomostów slipów, rynien do wodowania kajaków, zakup wózków do przewożenia kajaków.</p> <p>7 Cudów Mazur - realizacja projektów pilotażowych:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa i uruchomienie portalu marki „7 Cudów Mazur” 2. Działania promocyjne w serwisach Web 2.0 oraz buzz marketingowe polegające na aktywności na forach internetowych, blogach. 3. Przygotowanie 7 spotów reklamowych nawiązujących do wskazanych w strategii obszarów i ich emisja na w TV. 4. Realizacja kampanii 7 Cudów Mazur, wydarzenia promocyjnego w oparciu o cykliczną imprezę żeglarską 5. Opracowanie i przygotowanie 8 folderów wizerunkowych, 6. Przygotowanie mobilnych przewodników, dzięki którym odwiedzający obszar realizacji projektu będą mogli odnaleźć ciekawe miejsca, zaplanować trasę zwiedzania. <p>Promocja gospodarcza Mazur poprzez zintegrowane działania przedsiębiorców turystycznych w ramach regionalnego systemu Mazurskich Kart Turystycznych Sailpass oraz mazurskiego serwisu rezerwacyjno-sprzedazowego:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Konsolidacja sektora turystycznego i pakietowanie usług w celu zwiększenia konkurencyjności gospodarczej obszaru WJM. 2. Uruchomienie systemu Mazurskich Kart Turystycznych – Sailpass. 3. Zbudowanie w świadomości użytkowników Mazurskich Kart Turystycznych trwałego wizerunku Mazur jako przyjaznego regionu turystycznego 4. Uruchomienie serwisu rezerwacyjno-sprzedazowego obejmującego swym zasięgiem obszar WJM. 5. Ułatwienie rezerwacji miejsc poprzez udostępnienie danych bazy noclegowej na jednym portalu. 6. Zwiększenie dostępności do różnych typów usług turystycznych poprzez rozbudowę kanałów dostępu do informacji (nadajniki iBeacon, telebimy miejskie, sieć kamer internetowych, ławeczki internetowe, rozwiązania informacyjne dla osób niewidomych, QR kody). 7. Przeprowadzenie procesu integracji i szkoleń branży turystycznej.

Kierunki działań	Propozycje projektów
	<p>Mazury – naturalnie przez Naturę:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 3 szlaki - rzeka Pisa, Sapina, szlak kajakowy M. Kajki (wpada do jez. Śniardwy). Projekt Mazurskiego Szlaku Kajakowego zakłada modernizację wymienionych szlaków kajakowych oraz wspólną promocję. Wszystkie wymienione szlaki kajakowe mają bezpośrednie połączenie ze Szlakiem WJM, który dla Mazurskiego Szlaku Kajakowego staje się osią łączącą szlaki, miasta i atrakcje. Realizacja w zakresie infrastrukturalnym: wykonanie mini przystani/miejsc slipowania (7 punktów) i biwakowsk (8 szt.), kładek i pomostów (11 szt.), tablic informacyjnych (19 szt.) w miejscach odwiedzanych turystycznie. 2. Wydanie przewodników i map oraz aplikacji mobilnej. 3. Stworzenie nowej oferty turystycznej szlaku WJM.
<p>3.1. Inwestycje komunikacyjne</p>	<p>Budowa i przebudowa infrastruktury związanej z rozwojem funkcji gospodarczych na szlakach wodnych Wielkich Jezior Mazurskich (jak w 2.2).</p> <p>Mazurskie Perły – mazurskie miasta funkcjonalne, tworzące warunki do rozwoju aktywności gospodarczej, przyjazne mieszkańcom i turystom, spowite mazurskim klimatem - poprawa dostępności komunikacyjnej centralnej części miast WJM:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa funkcjonalności i estetyki śródmieścia Pizsa wraz ze zmianą organizacji ruchu (części ulic Kościuszki i Wojska Polskiego). 2. Poprawa dostępności i funkcjonalności komunikacyjnej Giżycka poprzez przebudowę ul. Kolejowej, Jeziornej, Białostockiej oraz budowę mostu drogowego przez Kanał Łuczkański wraz z drogami dojazdowymi, łączącego centrum miasta z jego zachodnią częścią z uwzględnieniem dróg dojazdowych, zatok postojowych, ciągów pieszych i rowerowych. 3. Przygotowanie nabrzeżnych terenów inwestycyjnych oraz poprawa dostępności i funkcjonalności komunikacyjnej miasta poprzez remont mostu zlokalizowanego w ciągu ul. Wojska Polskiego w Giżycku. 4. Poprawa dostępności i funkcjonalności komunikacyjnej centralnej części Giżycka poprzez budowę dróg pomiędzy ulicami: Staszica, Jagiełły, Obwodową i Suwalską. 5. Poprawa dostępności i funkcjonalności komunikacyjnej centralnej części Giżycka poprzez budowę drogi łączącej ul. Św. Brunona z ul. Moniuszki -

Kierunki działań	Propozycje projektów
	<p>okolice Twierdzy Boyen.</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Poprawa dostępności i funkcjonalności komunikacyjnej centralnej części Giżycka poprzez przebudowę dróg na terenie miasta ul. Rolnicza, Wilanowska, Kombatantów. 7. Przebudowa ciągu komunikacyjnego ulic: Łąkowa-Kraszewskiego-Teatralna w Węgorzewie wraz ze zmianą struktury terenów przyległych. Zaprojektowana droga stanowi alternatywę przejazdu dla drogi Krajowej nr 650 – przebiegającą przez centrum miasta Węgorzewo. 8. Budowa ciągu pieszo-jezdnego wzdłuż ul. Dworcowej od portu żeglarskiego przez Ruciane-Nidę. 9. Zintegrowany system parkowania na terenie Giżycka. 10. Budowa miejsc parkingowych poprawiających warunki komunikacyjne w centralnej części Rynu. 11. Park edukacji, rozrywki i kultury w Rynie. Rewitalizacja i rozbudowa budynku po byłym przedszkolu w Rynie na potrzeby biblioteki i domu kultury . <p>Poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru WJM:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Inwestycje komunikujące drogi gminne/powiatowe z DK16 - Tałcka Pętla Turystyczna, remont drogi w Marcinkowie. 2. Inwestycje komunikujące drogi gminne/powiatowe z DK58 - budowa ulic w Rucianem-Nidzie, Pisz, przebudowa drogi gminnej w Łupkach, przebudowa drogi powiatowej w okolicach Rozóg. 3. Inwestycje komunikujące drogi gminne/powiatowe z DK59 - przebudowa ulic w Rynie, przebudowa dróg gminnych od DK 59 do Wejdyk, Krzyżan, Słabowa, przebudowa drogi gminnej Sterławki Mł.– Szczybały Giż., budowa drogi na ul. Krótkiej w Mrągowie. 4. Inwestycje komunikujące drogi gminne/powiatowe z DK63 - przebudowa drogi powiatowej do Pilch i Łysoniów, przebudowa drogi powiatowej Rydzewo – Jagodne Małe, przebudowa drogi Spytkowo – Świdry, budowa drogi nad Jez. Święcajty, przebudowa drogi powiatowej Miłki – Marcinowa Wola –Cierzępy – Orzysz, przebudowa drogi powiatowej Kamionek Wlk.– Radzieje, przebudowa drogi powiatowej Jakunówko – Węgorzewo, budowa ul. Chrobrego w Węgorzewie, budowa i przebudowa

Kierunki działań	Propozycje projektów
	<p>ulic/dróg w Mrągowie.</p> <p>5. Inwestycje na drogach lokalnych przebiegające przez tereny ważne z punktu widzenia rozwoju gospodarczego WJM - „Duża Pętla Mamr” (odcinek I, przebudowa dr. powiatowej Doba – Kamionki), „Duża Pętla Mamr” (odcinek II, przebudowa drogi powiatowej Radzieje - Doba), poprawa dostępności turystycznej terenów w Mrągowie.</p>
<p>4.1. MASTERPLAN II – czyste środowisko przyrodnicze i zasobne jeziora</p>	<p>Kontynuacja MASTERPLANU dla Wielkich Jezior Mazurskich - ochrona wód powierzchniowych obszaru poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury wodno – ściekowej:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Uregulowanie gospodarki wodami opadowymi poprzez budowę, rozbudowę i przebudowę systemów wód deszczowych w msc.: Ryn, Orzysz, Giżycko, Pisz, Węgorzewo, Mrągowo, Mikołajki. Łączne planowane jest wykonanie ok. 57 km sieci kanalizacji deszczowej oraz urządzeń podczyszczających i zbiorników retencyjnych. 2. Budowa, rozbudowa i przebudowa systemu sieci kanalizacji sanitarnych obszaru: 44,89 km sieci kanalizacji sanitarnej w Pisz, Rucianem-Nidzie, Giżycku, Mrągowie, Węgorzewie, Mikołajkach oraz 52,16 km sieci kanalizacji sanitarnej w gm. wiejskiej Mrągowo. Budowa 26,7 km sieci kanalizacji sanitarnej w Pozezdrzu, Bożem w gm. Mrągowo. 3. Modernizacja oczyszczalni ścieków i przepompowni: Giżycko, Mrągowo, Mikołajki oraz Góra-Orzysz. 4. Uruchomienie programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach obszaru. Planuje się utworzenie 1575 oczyszczalni przydomowych (gminy: Pisz, Ruciane-Nida, Orzysz, Ryn, Mikołajki, Pozezdrze, Węgorzewo). Planuje się budowę/przebudowę 5 małych kontenerowych oczyszczalni ścieków o przepustowości powyżej 30m³/d (gminy: Pisz, Ruciane-Nida, Miłki). 5. Budowa i przebudowa sieci wodociągowych. Łącznie planowana jest budowa ok. 10 km sieci wodociągowej w Rucianem-Nidzie, Giżycku, Mikołajkach i ok. 39 km sieci wodociągowej w Pozezdrzu, Orzyszu, gm. wiejskiej Mrągowo. 6. Budowa i modernizacja 4 stacji uzdatniania wody w gminach: Pozezdrze, Orzysz, Mikołajki. 7. Opracowanie Strategii ochrony wód powierzchniowych WJM.

Kierunki działań	Propozycje projektów
	<p data-bbox="488 206 983 237">8. Rekultywacja Jeziora Magistrackiego.</p> <p data-bbox="440 309 711 340">„OZE – Plan” dla WJM:</p> <ol data-bbox="488 362 1407 770" style="list-style-type: none"> <li data-bbox="488 362 1407 452">1. Termomodernizacja i poprawa efektywności energetycznej 31 obiektów użyteczności publicznej. <li data-bbox="488 474 1407 609">2. Termomodernizacja i poprawa efektywności energetycznej starych wielorodzinnych 50 budynków mieszkalnych na terenie obszaru WJM (głównie Pisz, Ryn, Mikołajki, Orzysz, Mrągowo). <li data-bbox="488 631 1407 770">3. Stworzenie programu instalacji ekologicznych urządzeń grzewczych dla mieszkańców i przedsiębiorców obszaru WJM, zakłada się że z programu skorzysta ok. 1730 obiektów (w tym ok. 100 wielorodzinnych). <p data-bbox="440 792 1040 824">Mazurskie Centra Ekologii i Krajobrazu (jak w 1.1.)</p>

Strategia WJM formułuje trzy cele strategiczne (cele 2 do 4), których realizacja będzie związana z szeregiem istotnych działań o charakterze infrastrukturalnym, a więc związanych również z wystąpieniem oddziaływań na środowisko, w tym oddziaływań znaczących. Jeden cel strategiczny (nr 1) będzie realizował głównie działania o charakterze nieinfrastrukturalnym, których skutkiem będzie podniesienie poziomu edukacji, konkurencyjności i innowacyjności analizowanego obszaru, integracja społeczna, wzrost świadczonych na jego terenie usług publicznych oraz wypracowanie metod promocji bazujących na tożsamości historyczno-kulturowej Regionu. Wpływ tych ostatnich na środowisko na wstępie oceniono jako neutralny lub jedynie pośrednio bądź wtórnie negatywny i wyłączono ze szczegółowej analizy w Prognozie. Jako jedyny wśród zaproponowanych w Strategii „infrastrukturalnych” celów strategicznych wskazano Cel 4, jako bezpośrednio odnoszący się do potrzeby zwiększenia ochrony zasobów przyrodniczych oraz efektywnego gospodarowania tymi zasobami. Pozostałe dwa strategiczne cele „infrastrukturalne” (cele 2 i 3) mają służyć w pierwszej kolejności poprawie jakości funkcjonowania mieszkańców KWJM poprzez działania ukierunkowane na rozwój i modernizację sieci połączeń drogowych, wzrost dostępności obszaru dla turystów, porządkowanie przestrzeni publicznej służące poprawie bezpieczeństwa i konkurencyjności obszaru i jego produktów regionalnych, zwiększenie efektywności energetycznej, zwiększenie oferty turystycznej obszaru WJM. Niektóre z wymienionych działań proponowanych w ramach celu 2 i 3 mogą mieć potencjalnie korzystne skutki środowiskowe, które stanowią „efekt pośredni” wdrożenia, a nie jego bezpośredni cel.

Dokument stanowi narzędzie sprawnej kontroli i koordynowania realizacji zadań opracowanych dla osiągnięcia celów i korzyści stawianych działaniom i kierunkom opracowanym przez Porozumienie KWJM na potrzeby Strategii.

W zapisach Strategii przejawia się wola utrzymania bardzo wysokich walorów przyrodniczych terenu KWJM, a także wykorzystania warunków naturalnych do rozwoju, co wymaga działań inwestycyjnych, organizacyjnych i edukacyjnych. Wśród działań Strategia zakłada stworzenie infrastruktury popularyzującej naukę, prowadzącej działania z zakresu ekoedukacji oraz realizującej działania badawcze wspierające regionalne specjalizacje, którymi są ekonomia wody i żywność wysokiej jakości. W odniesieniu do środowiska Strategia zakłada:

- rozwiniętą, nowoczesną i efektywną infrastrukturę ochrony środowiska przyrodniczego,
- wysoki poziom świadomości ekologicznej mieszkańców i przyjezdnych – ze względu na poddawanie środowiska przyrodniczego silnej presji turystycznej istotne będą szkolenia, kampanie reklamowe, a także organizacja ruchu turystycznego w sposób maksymalizujący możliwości wykorzystania kontaktu z przyrodą przy jednoczesnej gwarancji bezpieczeństwa roślin i zwierząt;
- różnorodne zasoby przyrody – zgodnie z założeniami Strategii, wysokiej jakości środowisko przyrodnicze to środowisko bioróżnorodne a także środowisko, które jest podstawą funkcjonowania człowieka, dlatego w ramach realizacji Strategii WJM opracowano projekty ochrony i poprawy jakości wód powierzchniowych, w tym zarybiania jezior, a także odnowy i ochrony ekosystemów;
- postrzeganie obszaru WJM jako przykładu równoważenia wymogów ochrony przyrody z potrzebami gospodarczymi człowieka – Strategia zakłada nowoczesne podejście do środowiska przyrodniczego; powinno być ono wykorzystywane w kampaniach reklamowych obrazujących możliwość pogodzenia interesów gospodarczych i przyrodniczych. Oznacza to również możliwości wykorzystania faktu włączenia części WJM do sieci NATURA 2000.

Z punktu widzenia ochrony środowiska gruntowo-wodnego duże znaczenie ma fakt, że dla celu wysokiej jakości środowisko przyrodnicze, Strategia zakłada kontynuację MASTERPLANU dla Wielkich Jezior Mazurskich – ochrona wód powierzchniowych obszaru poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury wodno-ściekowej.

Przedmiotem przedsięwzięcia o cytowanej powyżej nazwie, jest rozwój niezbędnej dla ochrony wód powierzchniowych infrastruktury wodno-ściekowej w obszarze Wielkich Jezior Mazurskich (kanalizacja deszczowa, sanitarna, oczyszczalnie ścieków, oczyszczalnie przydomowe, sieci wodociągowe i stacje uzdatniania wody) oraz przygotowanie i wdrożenie strategii ochrony wód obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w oparciu o interdyscyplinarny program badawczy. Przykładem działań w tym obszarze są inwestycje służące ochronie i poprawie jakości wód powierzchniowych, w tym rekultywacja jezior, zagospodarowanie wód opadowych, oczyszczanie ścieków, program zarybiania jezior obszaru WJM, uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej. Przedstawiono

konkretne przykłady projektów:

- Rozbudowa systemu sieci kanalizacji sanitarnych i oczyszczalni w aglomeracjach o wielkości poniżej 10 tyś. RLM;
- Program budowy przydomowych oczyszczalni ścieków;
- Budowa i przebudowa sieci wodociągowych w aglomeracjach o wielkości powyżej 10 tyś. RLM;
- Budowa i przebudowa sieci wodociągowych i SUW w aglomeracjach o wielkości poniżej 10 tyś. RLM;
- Uregulowanie gospodarki wodami opadowymi w miastach;
- Opracowanie Strategii ochrony wód powierzchniowych WJM;
- Rekultywacja jezior (np. Jeziora Magistrackiego w Mrągowie),

Wymienione cele (a zatem kierunki działań i projekty) pozostają zbieżne z celami przyjętymi w Strategii w ramach celu operacyjnego: Poprawa jakości i ochrona środowiska. Kolejnym celem, mającym ogromne znaczenie dla poprawy i jakości środowiska, wymienionym w Strategii jest OZEPLAN dla Wielkich Jezior Mazurskich. Przedmiotem przedsięwzięcia jest termomodernizacja oraz wymiana na energooszczędne i ekologiczne, systemów grzewczych w budynkach użyteczności publicznej, budynkach mieszkalnych oraz przedsiębiorstwach obszaru WJM.

Pozostałe ważniejsze przedsięwzięcia, których realizacja powiązana jest ze środowiskiem, to między innymi:

- Mazurska Pętla Rowerowa – przygotowanie i uruchomienie zintegrowanego szlaku rowerowego wokół Wielkich Jezior Mazurskich oraz oznakowanie łączącego się ze szlakiem systemu lokalnych tras rowerowych prowadzących przez cenne przyrodniczo i krajobrazowe tereny Mazur;
- Mazury – nie tylko cud natury – program rozwoju gospodarczego obszaru w oparciu o stworzenie oferty parków tematycznych. Planuje się utworzenie 10 parków tematycznych, które będą znacznie poszerzały ofertę turystyczną i edukacyjną Mazur;
- Mazurskie Centra Ekologii i Krajobrazu – tworzenie infrastruktury popularyzującej naukę, prowadzącej działania z zakresu ekoedukacji oraz realizującej działania badawcze wspierające regionalne specjalizacje, którymi są ekonomia wody i żywność wysokiej jakości. W ramach przedsięwzięcia planuje się, utworzenie Mazurskiego Centrum Nauk o Środowisku w Rezerwacie Łuknajno. funkcjonującego w ramach istniejącej stacji badawczej Uniwersytetu Warszawskiego oraz Centrum Naukowo-Edukacyjnego „AquaMazury” w Giżycku, zarządzanego przez samorząd Miasta Giżycka z partnerami: Instytutem Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie z Zakładem Rybactwa Jeziorowego w Giżycku i Zakładem Hodowli Ryb Jesiotrowatych w Pieczarkach k/Giżycka oraz Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim i Fundacją Ochrony Wielkich Jezior Mazurskich,

- Budowa i przebudowa infrastruktury związanej z rozwojem funkcji gospodarczych na szlakach wodnych Wielkich Jezior Mazurskich – obejmuje budowę, przebudowę i modernizację infrastruktury portowej na szlakach wodnych Wielkich Jezior Mazurskich, odnowienie i poprawę śródlądowego szlaku wodnego WJM oraz rewitalizację nabrzeży, nadanie im nowych funkcji gospodarczych, stworzenie systemu małych ekologicznych przystani żeglarskich poprzez zagospodarowanie istniejących bindug.
- Mazury - naturalnie przez Naturę – przedmiotem przedsięwzięcia jest rozwój infrastruktury związanej z właściwym ukierunkowaniem ruchu turystycznego na terenach cennych przyrodniczo tj. rzekach Sapinie, Pisie i Orzyszy, tworzących Mazurski Szlak Kajakowy;
- Poprawa dostępności komunikacyjnej Obszaru WJM – głównie inwestycje na drogach gminnych i lokalnych, infrastruktura sportowo-rekreacyjna.

Wymienione przedsięwzięcia będą realizowane w obszarze gospodarczym oraz obszarze środowiska i dziedzictwa kulturowo- turystycznego, w oparciu o diagnozę stanu istniejącego dla każdego obszaru. Realizacja nastąpi poprzez konkretne projekty, których lista wymieniona jest przy opisie każdego przedsięwzięcia. Dla każdego projektu podano też uzasadnienie, opisano efekt realizacji, beneficjenta, wskazano jednostkę zarządzającą, miejsce realizacji, przewidywany okres realizacji, budżet, źródła finansowania, możliwe przedsięwzięcia komplementarne.

Jak wskazano w projekcie, w wyniku realizacji Strategii powinny nastąpić istotne zmiany przestrzenne, społeczne, gospodarcze, a także zmiany w dziedzinie infrastruktury. Efekty jej wdrożenia będą monitorowane w ramach zarządzania Strategią. Nadrzędnym celem niniejszej Strategii jest zapewnienie konkurencyjnej pozycji dla obszaru WJM, przy wykorzystaniu jej mocnych stron oraz szans, wynikających z jej geograficznego położenia, potencjału, tradycji, walorów środowiskowych, oraz uwarunkowań historycznych i kulturowych. Strategia powstała w celu stworzenia sprzyjających warunków do korzystnego rozwoju obszaru WJM, w oparciu o zasadę partnerstwa, co oznacza, że w jej opracowywaniu uczestniczyli przedstawiciele różnych środowisk. Uspołecznianie procesu tworzenia Strategii obejmowało spotkania/konsultacje społeczne, podczas których omawiano trudności, problemy, szansę i zagrożenia, W efekcie podejmowanych działań wypracowano wspólnie cele rozwojowe dla obszaru WJM.

Cele strategiczne osadzone są w środowisku przyrodniczym, ponieważ tam odbywają się wszelkie działania człowieka. Środowisko determinuje również zachowania przedsiębiorców oraz postawy społeczne. Polityka rozwoju powinna zatem dokonywać się przy poszanowaniu wartości środowiska przyrodniczego. Problematyka środowiskowa bezpośrednio lub pośrednio obecna jest we wszystkich celach i przedsięwzięciach., szczególnie w aspekcie rozwoju infrastruktury technicznej (budowa, rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnych, przydomowych oczyszczalni ścieków), tworzeniu profesjonalnej oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej. Jako wartość dodaną należy ocenić

działania edukacyjne, zwiększenie stanu świadomości ekologicznej lokalnego społeczeństwa oraz działania, których skutkiem będzie ograniczenie niskiej emisji (termomodernizacja budynków), a także przeciwdziałanie degradacji środowiska.

Zgodnie z art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, póź, 1227 ze zm.) jednym z etapów przeprowadzenia strategicznej OOS jest opracowanie Prognozy oddziaływania na środowisko. Celem Prognozy jest identyfikacja potencjalnych oddziaływań na środowisko, będących wynikiem realizacji Strategii oraz ocena ich natężenia, a także określenie, czy w należyty sposób został uwzględniony w ocenianym dokumencie interes środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Wymienione w projekcie Strategii działania, zwłaszcza w dziedzinie infrastrukturalnej, posiadają ewidentny związek ze środowiskiem, zatem postanowienia zawarte w tym dokumencie stwarzają możliwość oddziaływania na wszystkie jego aspekty oraz mogą stwarzać ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących oddziaływać na środowisko lub też realizacja postanowień analizowanego dokumentu może spowodować znaczące oddziaływanie na to środowisko. Powyższe argumenty zadecydowały o zasadności przeprowadzenia procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Tym samym, do projektu Strategii WJM organ opracowujący, stosownie do wymogów prawa sporządził i załączył Prognozę oddziaływania na środowisko.

Podstawowym celem Prognozy OOS jest określenie możliwych skutków, jakie mogą powstać w środowisku w związku z wprowadzaniem do realizacji ocenianego dokumentu. Prognoza powinna posłużyć jako materiał pomocniczy w procesie decyzyjnym dla organu podejmującego decyzje, co do treści ustaleń Strategii oraz jako materiał informacyjny dla wszystkich uczestników procesu przy opiniowaniu i uzgadnianiu ostatecznej wersji, przed jej uchwaleniem. Analizując przedmiotowy dokument z punktu widzenia jego zapisów, ukierunkowanych na ochronę środowiska należy stwierdzić: w Prognozie dokonano:

- identyfikacji potencjalnych oddziaływań na środowisko w odniesieniu do poszczególnych celów strategicznych,
- oceniono wpływ oraz stopień natężenia tych oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska w zestawieniu tabelarycznym i opisowym, z wykorzystaniem matrycy oddziaływania,
- oceniono potencjalne skutki dla środowiska w przypadku wdrożenia Strategii lub w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu (zaniechanie).
- w Prognozie, na poziomie strategicznym, przeanalizowano istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w

szczegółności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy o ochronie przyrody; przedstawiono zagrożenia w odniesieniu do bioróżnorodności, krajobrazu, wód powierzchniowych, zdrowia ludzkiego.

Zawarta w Prognozie analiza oddziaływań na różne elementy środowiska dokonana przez pryzmat celów i zadań, wykazała, że w wyniku realizacji Strategii wystąpią oddziaływania o różnym charakterze. W fazie użytkowania oddziaływania negatywne będą związane głównie z przedsięwzięciami realizowanymi na terenach chronionej przyrody i krajobrazu, ponieważ skutki ingerencji budowlanej na obszarach zurbanizowanych są znacznie mniej odczuwalne. Jak wskazano w Prognozie, wśród elementów środowiska narażonych na największe oddziaływanie wyróżniają się te, które jednocześnie stanowią o atrakcyjności turystycznej obszaru WJM. Jest to wskazanie do podejmowania dodatkowych działań mających na celu eliminowanie lub minimalizowanie negatywnych oddziaływań.

Wśród działań, skutkujących ingerencją w środowisko znajdują się projekty drogowe oraz projekty powodujące wzrost ilości turystów i inwestycji związanych z turystyką, głównie realizowane w strefie brzegowej oraz na obszarach wód (np. zabudowa w strefie nabrzeża, pomosty, urządzenia obsługi jednostek pływających) a także projekty budowlane na obszarach chronionej przyrody – zwłaszcza na terenach dotychczas niezagospodarowanych i nieużytkowanych. Projekty te zazwyczaj wymagają podjęcia działań oraz ustalenia warunków w decyzjach środowiskowych na etapie ich realizacji i użytkowania. Szczegółowy katalog działań i środków zabezpieczających i minimalizujących zostanie zatem wskazany na etapie oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko.

Z analizy projektu dokumentu wynika, że liczba projektów przewidzianych do realizacji jest bardzo obszerna w ramach poszczególnych kierunków działań, natomiast okres perspektywiczny przyjęty dla Strategii jest stosunkowo krótki (jak dla tego rodzaju dokumentów), co może stanowić zagrożenie z punktu widzenia możliwości technicznych i organizacyjnych dla powodzenia w wykonawstwie przyjętych zadań. Trudności w realizacji, mogą też wynikać z ustawicznych zmian w uwarunkowaniach prawnych. W tym miejscu należy wskazać, że obecnie przygotowywane są aktualizacje dwóch bardzo istotnych dokumentów dla województwa, tj.:

- Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018,
- Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2011-2016.

Ponadto Marszałek Województwa opracowuje plan inwestycyjny o którym mowa w art. 35a ustawy o odpadach, stanowiący załącznik do Wojewódzkiego planu gospodarki odpadami. Sukcesywnie opracowywane są również plany zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska ustanawia plan na okres 10 lat, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000. Plan zadań ochronnych może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony tych siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt.

Opracowywane są również plany gospodarowania wodami. Cele środowiskowe dla wód powierzchniowych, podziemnych oraz obszarów chronionych ustalane są w planach gospodarowania wodami; najczęściej przyjmuje się następujące cele:

- dla naturalnych JCWP celem jest dobry stan ekologiczny i chemiczny;
- dla silnie zmienionych i sztucznych JCPW celem jest dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny;
- dla JCWPd celem jest dobry stan ilościowy i chemiczny.

Wszystkie działania, ukierunkowane na ochronę wód podziemnych i powierzchniowych, muszą zatem uwzględniać nie tylko wymagania ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne, ale również wymagania zawarte w planach gospodarowania wodami oraz warunkach korzystania z wód dorzecza, które jako dokumenty planistyczne (jeżeli zostały opracowane), powinny być uwzględniane w innych strategiach, planach i programach, w tym w planowaniu przestrzennym gminy oraz w POŚ. Stanowią one narzędzie, którego głównym celem jest wspomaganie osiągnięcia celów środowiskowych Ramowej Dyrektywy Wodnej w wyniku realizacji polityki i działań, umożliwiających nie pogarszanie istniejącego stanu wód oraz optymalizacją rezultatów wprowadzenia programów działań, których głównym zadaniem jest usuwanie niekorzystnych zmian w stanie wód oraz ograniczanie niekorzystnych presji mogących prowadzić do pogorszenia stanu wód. Taką niekorzystną presją jest np. ekspansja inwestorów oraz osób fizycznych, dążących do zabudowy obrzeży rzek i jezior (często wbrew zakazom wynikającym z przepisów prawa) oraz na terenach pozbawionych infrastruktury w zakresie poboru wody i odprowadzania ścieków, co stwarza ryzyko wprowadzania zanieczyszczeń (w tym biogenów) do środowiska. W wyniku nadmiernej presji turystycznej, wywieranej przez inwestorów, dochodzi często do powstawania obiektów w bezpośrednim otoczeniu linii brzegowej jezior i rzek. Należy zwrócić uwagę, na konieczność kształtowania odpowiedniej polityki przestrzennej, w tym ochrony jej zasobów wodnych i przyrodniczych już na etapie wczesnego planowania w Gminach (a więc opracowując studium i mpzp). W dokumentach tych należy zabezpieczyć środowisko przyrodnicze poprzez odpowiednie zapisy, np. realizacja zabudowy możliwa po podłączeniu do sieci kanalizacji sanitarnej.

Zgodnie z sugestiami Ministerstwa Środowiska, w dokumentach programowych (np. w strategiach oraz innych o podobnym charakterze), powinny znaleźć się również zagadnienia zmian klimatu. Na zlecenie MS w latach 2011-2013 ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, opracowywane są ekspertyzy, ilustrujące przewidywane

zmiany klimatu do 2070 roku. Celem nadrzędnym jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju i efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w obliczu ryzyk, jakie niosą ze sobą zmiany klimatu oraz wykorzystanie pozytywnego wpływu, jaki działania adaptacyjne mogą mieć na wzrost gospodarczy oraz stan polskiego środowiska. Cel główny zakłada zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. MS opracowało dokument Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (w skrócie SPA 2020). Na stronie internetowej MS prowadzony jest obecnie dialog społeczny ze wszystkimi podmiotami administracyjnymi, gospodarczymi i osobami prywatnymi zaangażowanymi w proces adaptacji Polski do spodziewanych skutków zmian klimatu lub zainteresowanymi tym zagadnieniem. Strategiczny Planu Adaptacji do roku 2020 (SPA 2020) będzie stopniowo wdrażany na poziomie wojewódzkim i lokalnym w całym kraju, dlatego też konieczne jest rozeznanie i zrozumienie obecnych problemów społecznych i gospodarczych będących skutkiem ekstremalnych zjawisk meteorologiczno-hydrologicznych i anomalii pogodowych, których częstotliwość i siła będą stale rosły, pociągając za sobą ogromne straty materialne i zagrażając zdrowiu i ludzkiemu życiu.

Zmiany klimatu należy postrzegać jako potencjalne ryzyko, które powinno być brane pod uwagę przy tworzeniu np. mechanizmów regulacyjnych i planów inwestycyjnych. Należy zatem podejmować działania adaptacyjne, obejmujące zarówno przedsięwzięcia techniczne (np. budowa niezbędnej infrastruktury przeciwpowodziowej), jak i zmiany regulacji prawnych (np. zmiany w systemie planowania przestrzennego ograniczające możliwość zabudowy terenów zagrożonych powodzią, podtopieniami i osuwiskami), wdrożenie systemów monitoringu odnoszących się do poszczególnych dziedzin i obszarów.

Przyjęta przez sejm ustawa z dnia 20 marca 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu obliguje samorządy do kreślonych działań, np.; w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. -Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2013 r. póź, 1232, z późn. zm.) w art. 400a w ust. 1 po pkt 25 dodano się pkt 25a w brzmieniu: „25a) opracowywanie audytów krajobrazowych”; W ustawie z dnia 27 marca 2003 r, o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wprowadzono definicje krajobrazu oraz krajobrazu priorytetowego (szczególnie cenny ze względu na wartości przyrodnicze). Powyższe uwarunkowania oraz zmiany w przepisach prawa powinny być brane pod uwagę przy każdej aktualizacji dokumentu. W omawianym dokumencie obszary prawnie chronione postrzegane są jako atut, sprzyjający rozwojowi turystyki i branż pośrednich (oferty wypoczynkowej i zdrowotnej) zwłaszcza, że na bazie obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych rozwinęły się sektory i gałęzie przemysłu (np. drzewny i meblarski), ale również turystyka i branże pokrewne. Waga i znaczenie środowiska zostało też uwzględnione w koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do roku 2030, w którym wskazano na konieczność kształtowania struktur przestrzennych w sposób "wspierający

osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski. Zatem, wysoki poziom i skuteczność ochrony środowiska oraz zasobów przyrodniczych, gwarantują bezpieczeństwo ekologiczne. Wiele kierunków działań ujętych w Strategii, bazuje na potencjale endogenicznym obszaru WJM, którym jest, między innymi środowisko przyrodnicze. Koncepcja taka z pewnością pozwoli na realizację zamierzeń strategicznych oraz przyciągnie potencjalnych inwestorów, jednak wymaga od beneficjentów wiedzy ekologicznej, wiedzy na temat zrównoważonego rozwoju, a przede wszystkim szczególnej odpowiedzialności w biznesie, poszukiwania kompromisu, wypracowania słuszych rozwiązań, nie przedkładania interesu inwestora nad interes społeczny, jakim jest ochrona przyrody.

Dokument strategiczny powinien obejmować dążenia w obszarze przestrzenno-przyrodniczym i zostać opracowany przy uwzględnieniu zasady zrównoważonego rozwoju, a więc przy zachowaniu równowagi pomiędzy celami gospodarczymi, społecznymi i środowiskowymi, w sferze ładu gospodarczego, społecznego, przestrzennego i środowiskowego. Zasoby przyrody nie powinny być traktowane wyłącznie jako przestrzenne walory lokalizacyjne, służące do zagospodarowania w celach rozwoju określonych funkcji (np. turystycznej, rekreacyjnej). Strategia nie może być też ukierunkowana wyłącznie na cele ekonomiczne (inwestycyjne i gospodarcze) oraz społeczne, dlatego tak ważne jest podkreślenie równowagi celów oraz ich współzależności, które są podstawą do osiągnięcia celu zasadniczego każdej strategii rozwoju lokalnego, jakim jest rozwój zrównoważony w różnych dziedzinach, oparty o koncepcję zarządzania środowiskiem w obszarze, w tym rozwiązywania sytuacji konfliktowych i problemowych w sferze przyrodniczej, które z pewnością będą miały miejsce w trakcie realizacji zadań strategicznych.

Realizacja celów zawartych w Strategii zazwyczaj stanowi trudne wyzwanie dla wszystkich podmiotów uczestniczących w procesie, szczególnie dla inwestorów, ponieważ umiejętnie i zgodne z wymaganiami prawa pogodzenie zamierzeń (aczkolwiek nie niemożliwe) wymaga ogromnej odpowiedzialności w procesie przygotowania inwestycji począwszy od etapu planowania do momentu jej eksploatacji i użytkowania. Niejednokrotnie, w celu zachowania wszystkich wymogów prawa, niezbędne są również odpowiednie nakłady finansowe, które skutecznie zabezpieczą środowisko przed negatywnym oddziaływaniem. Istotne w tym kontekście jest znaczenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jako aktów prawa miejscowego, bowiem już na tym etapie Rada Gminy decyduje o sposobie przyszłego zagospodarowania i przeznaczenia terenów na określone cele. W planach następuje również zabezpieczenie środowiska przyrodniczego, poprzez odpowiednie ukształtowanie zapisów, zezwalających lub zakazujących określonych działań w obrębie poszczególnych terenów (np. zakaz wycinki drzew i zakrzaczeń, lokalizacji obiektów budowlanych w 100 metrowej strefie zbiorników wodnych, zakaz likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych, zmiany stosunków

wodnych, trwałego zniekształcenia rzeźby terenu, zakaz mszczenia siedlisk itp.).

Każdy z celów opisanych w Strategii będzie realizowany poprzez działania, w ramach których powstaną konkretne przedsięwzięcia, w odniesieniu do których, zgodnie z wymaganiami prawa, najczęściej przeprowadzane jest postępowanie w sprawie oceny jego oddziaływania na środowisko. W ramach tej procedury opracowywany jest raport oddziaływania na środowisko, którego zadaniem jest wykazanie w sposób szczegółowy i jednoznaczny, jaki faktyczny wpływ na środowisko będzie wiązał się z późniejszą ich realizacją i eksploatacją. Pozwala to na zagwarantowanie ochrony środowiska przyrodniczego w przypadku, jeśli dokument strategiczny, z uwagi na duży stopień ogólności (wynikający z jego charakteru) nie daje możliwości dokładnej oceny skali oddziaływania. W świetle Prognozy OOŚ dla Strategii WJM można uznać, że „koszty środowiskowe” wdrożenia Strategii pozostają akceptowalne, w porównaniu ze spodziewanymi do osiągnięcia korzyściami społeczno-gospodarczymi. Projekt Strategii daje podstawy do zrealizowania założonych celów i pomyślnego jej wdrożenia pod warunkiem prowadzenia sprawnych, systematycznych i skoordynowanych działań. Wymaga również stałego doskonalenia narzędzi, instrumentów i struktur, zapewniających dostosowanie procesów decyzyjnych i wykonawczych do dynamicznie zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych. Stosownie do zapisu art. 55 ust. 2 ustawy o udostępnianiu informacji (...) projekt dokumentu, nie może zostać przyjęty, o ile nie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, jeżeli ze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wynika, że może on znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000. W odniesieniu do analizowanego dokumentu, wydaje się, że powyższe kryterium braku znacząco negatywnego oddziaływania, powinno zostać spełnione (na etapie oceny strategicznej).

2. Opinie właściwych organów:

Zgodnie z art. 57 i art. 58 ustawy z dnia 03 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 ze zm.) właściwymi organami opiniującymi w przedmiotowej sprawie są: Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska oraz Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny.

Pismem znak WJM.2015 z dnia 9 lutego 2015 Przewodniczący Zarządu Stowarzyszenia Wielkich Jezior Mazurskich Pan Piotr Jakubowski zwrócił się do organów opiniujących o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla Strategii Wielkich Jezior Mazurskich 2020. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie w piśmie znak WOOŚ-411/11/2015.MT z dnia 11 lutego 2015 r. uznał, że realizacja postanowień w/w

dokumentu może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko i nałożył obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko, określając jednocześnie jej zakres i stopień szczegółowości. Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Olsztynie pismem z dnia 26 lutego 2015 roku znak ZNS-9082.2.6.2015/KM również ustalił zakres wymaganej Prognozy oddziaływania na środowisko dla Strategii.

Po sporządzeniu Prognozy OOS działając w trybie art. 54 ust. 1 pismem znak WJM.06.2015

z dnia 1 kwietnia 2015 r. skierowano do organów opiniujących sporządzone dokumenty celem ich zaopiniowania.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie w opinii znak WOOŚ-410/27/2015.MT z dnia 14 kwietnia 2015 r stwierdził, że poszczególne elementy składające się na zawartość Strategii WJM 2020 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, spełniły wszystkie zamierzone cele, przewidziane dla opracowania tego typu dokumentów z punktu widzenia ochrony środowiska.

Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Olsztynie w opinii sanitarnej z dnia 27.04.2014 r, znak: ZNS-9082.2.24/KM pozytywnie zaopiniował dokument "Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 – Strategia" wraz z prognozą oddziaływania na środowisko".

3.Udział społeczeństwa/zgłoszone uwagi i wnioski:

Zgodnie z art. 54 ust. 2 ustawy z dnia 03 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku..., oraz art. 6 Dyrektywy OOS Przewodniczący Stowarzyszenia Wielkie jeziora Mazurskie 2020 zapewnił zainteresowanej społeczności tj. tej, która może być dotknięta skutkami lub ma interes w produktach podejmowania decyzji dotyczących środowiska możliwość wczesnego i skutecznego udziału w toczącym się postępowaniu.

Obwieszczeniem Nr WJM.06.2015 z dnia 1 kwietnia 2015 r. podano do publicznej wiadomości informację o przystąpieniu do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko i przygotowanej prognozie oddziaływania na środowisko dokumentu „Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 – Strategia” oraz o możliwości zapoznania z dokumentacją sprawy, a także o miejscu, w którym jest ona wyłożona do wglądu. Wskazano również na możliwość składania uwag i wniosków do wymienionych wyżej dokumentów w terminie 21 dniowym tj. od 3 kwietnia do 24 kwietnia 2015 roku i o organie właściwym do ich rozpatrzenia. Obwieszczenie umieszczono w dniu 1 kwietnia 2015 br. na tablicach ogłoszeń urzędów gmin i powiatów objętych strategią oraz w ich internetowych Biuletynach Informacji Publicznej.

W przewidzianym terminie nie wniesiono żadnych uwag i nie wpłynęły wnioski. W sprawie wpłynął jeden email i odbyto jedną rozmowę z telefoniczną. W obydwu przypadkach chodziło o zweryfikowanie informacji dotyczącej strefy ciszy na Jeziorze Tajty – Gmina Giżycko. Skorygowano zapis prognozy ponieważ jezioro nie jest objęte zakazem używania silników i łodzi motorowych.

Problemy związane wykorzystaniem turystycznym jeziora przedstawiono samorządowi Gminy Giżycko.

Dnia 28 maja 2015 r. Starosta Giżycki działając na podstawie art. 43 w/w ustawy podał do publicznej wiadomości informację o przyjęciu dokumentu pn. dokumentu „Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 – Strategia”, który został zatwierdzony Uchwałą Rady Powiatu w Giżycku Nr VIII.55.2015 z dnia 28 maja 2015 r.

Zgodnie z art. 21. ustęp 2 pkt.2, 3, 5, 6, 7 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. nr 1235 z 2013 roku ze zm.) informacje dotyczące prowadzonej strategicznej oceny oddziaływania na środowisko Strategii umieszczono w publicznie dostępnym wykazie danych o środowisku Gminy Mikołajki (jako koordynującej ocenę w imieniu Stowarzyszenia WJM 2020).

4. Wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko:

Obszar WJM graniczy od strony północnej z terytorium Federacji Rosyjskiej, ale w Projekcie Strategii nie przewiduje się realizacji inwestycji, które mogłyby spowodować wystąpienie oddziaływań o charakterze transgranicznym. Nie będą prowadzone działania na ciekach przepływających przez granicę (np. Węgorapa), które mogłyby spowodować zmianę warunków hydrologicznych. Nie będą również realizowane inwestycje infrastrukturalne, których zasięg oddziaływania na powietrze atmosferyczne czy klimat akustyczny mógłby powodować skutki poza granicami kraju.

5.: Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania

Jako główne narzędzie służące analizie skutków realizacji inwestycji infrastrukturalnych, a więc również będących przedmiotem Strategii, należy wskazać system Państwowego Monitoringu Środowiska. Zgodnie z art. 25 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska stanowi on system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku. Gromadzone informacje służą wspomaganie działań na rzecz ochrony środowiska poprzez systematyczne informowanie organów administracji i społeczeństwa o jakości elementów przyrodniczych, dotrzymywaniu standardów jakości środowiska lub innych poziomów określonych przepisami, o obszarach występowania przekroczeń tych standardów lub innych wymagań, oraz o występujących zmianach jakości elementów przyrodniczych i przyczynach tych zmian.

W województwie warmińsko-mazurskim ww. zadania wykonuje Warmińsko-Mazurski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, jako organ administracji rządowej. Obecnie, określone przepisami zadania są realizowane zgodnie z Programem Państwowego Monitoringu Środowiska Woj. Warm.-Maz. na lata 2013-2015 [28]. Badania wykonywane są w odniesieniu do tzw. podsystemów, które obejmują: monitoring jakości powietrza, monitoring jakości wód, monitoring hałasu oraz monitoring pól elektromagnetycznych. W latach 2013-2015 WIOŚ będzie kontynuował monitoring stężeń następujących substancji: SO₂, NO₂, O₃, PM₁₀, PM_{2,5}, C₆H₆, CO oraz Pb, As, Cd, Ni i benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀ oraz pomiary ksyłenu, etylobenzenu i toluenu, jako wskaźników wspomagających ocenę jakości powietrza atmosferycznego pod kątem ozonu. W ramach podsystemu monitoringu jakości wód powierzchniowych badane będą rzeki, zbiorniki zaporowe, jeziora i wody przejściowe oraz elementy hydromorfologiczne dla potrzeb oceny stanu ekologicznego wód powierzchniowych. Program monitoringu realizowany będzie w ramach monitoringu diagnostycznego (jeziora oraz jednolite części wód rzecznych w obszarach ochrony siedlisk i gatunków), operacyjnego (rzeki, w tym zbiorniki zaporowe, jeziora oraz wody przejściowe), monitoringu obszarów chronionych i monitoringu badawczego. Badania jednolitych części wód podziemnych będzie prowadził Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy. WIOŚ będzie dokonywał oceny stanu akustycznego na obszarach nie wymienionych w art. 118 ustawy Prawo ochrony środowiska. Na obszarach wymienionych w tym artykule to starostowie oraz zarządzający drogą (...) sporządzają mapę akustyczną i przekazują ją z wynikami badań odpowiedniemu WIOŚ. Na terenach nieobjętych obowiązkiem opracowywania map akustycznych WIOŚ będzie wykonywał pomiary i oceny hałasu emitowanego przez źródła przemysłowe oraz komunikacyjne.

Oprócz monitoringu państwowego, jako narzędzie służące monitorowaniu skutków funkcjonowania obiektów i urządzeń w środowisku należy wskazać analizę porealizacyjną - instrument mający na celu praktyczną weryfikację ustaleń/zaleceń zawartych w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Kolejnym narzędziem, które może być wykorzystywane w odniesieniu do konkretnych przedsięwzięć jest monitoring porealizacyjny, związany z upoważnieniem organów wydających decyzje do zobowiązania podmiotu realizującego przedsięwzięcie do przedstawienia w określonym terminie nie tylko wyników analizy porealizacyjnej, ale też do monitorowania oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Należy również pamiętać, że dla szeregu rodzajów przedsięwzięć przepisy ochrony środowiska wprowadzają obowiązek prowadzenia stałych lub okresowych pomiarów poziomów substancji w środowisku.

Stopień ogólności analizowanego dokumentu w powiązaniu z opisem funkcjonujących w obowiązującym porządku prawnym narzędzi i mechanizmów kontroli stanu środowiska wskazuje, że nie zachodzi potrzeba wskazywania dodatkowych metod skutków wdrożenia postanowień projektowanej Strategii dla środowiska.

Jako rozwiązanie służące skuteczniejszej ocenie próśrodowiskwego charakteru Projektowanej Strategii proponuje się natomiast rozszerzenie zaleceń dotyczących ewaluacji wdrażania Strategii o następujące wskaźniki dotyczące celu 4 - Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze:

- długość wybudowanej kanalizacji deszczowej oraz liczba wykonanych urządzeń podczyszczających ścieki deszczowe,
- ilość wykonanych zbiorników retencyjnych,
- długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej,
- ilość wykonanych oczyszczalni przydomowych i oczyszczalni kontenerowych,
- ilość zrehabilitowanych jezior,
- ilość obiektów poddanych termomodernizacji,
- ilość wykonanych ekologicznych urządzeń grzewczych,
- ilość zmodernizowanych plaż i terenów rekreacyjnych nad brzegami wód, wyposażonych w infrastrukturę sanitarną,
- ilość zrealizowanych działań modernizacyjnych nabrzeży służących obsłudze ruchu żeglugowego, ze wskazaniem działań służących jednocześnie zwiększeniu ochrony środowiska wodnego.

W opisanym powyżej zakresie proponuje się przeprowadzenie ewaluacji po zakończeniu wdrażania Strategii w proponowanym horyzoncie czasowym, tj. w roku 2021.

W przypadku, jeżeli monitoring realizacji Strategii, wskazywałby na możliwość zagrożeń dla środowiska i zachwiania równowagi i zasad rozwoju zrównoważonego, należy każdorazowo rozważyć (np. przy następnej aktualizacji Strategii) przewartościowanie celów, poszerzenie zagadnienia ochrony środowiska przed nadmierną antropopresją i degradacją związaną z realizacją celów strategicznych oraz racjonalnego gospodarowania jej zasobami. Należy zaznaczyć, że wizja rozwoju, powinna zawsze uwzględniać dominację środowiska przyrodniczego nad innymi funkcjami z uwagi na jego specyficzne położenie.